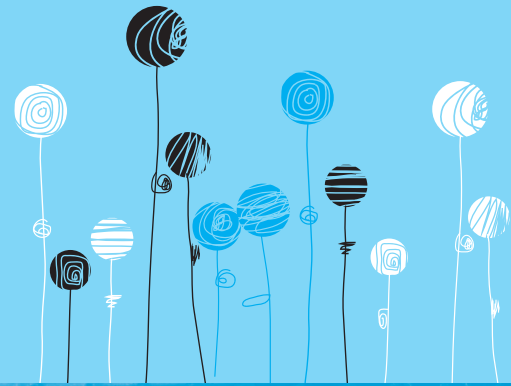

บ้านพอมี

เห็นว่าการรวมกลุ่มพูดคุยกันเป็นสิ่งมีประโยชน์
โครงการนี้ทำให้เข้าใจการระดมความร่วมมือมากขึ้น
เข้าใจบทบาทตัวเองต่อการพัฒนาชุมชนมากขึ้น
มั่นใจ เกิดความกล้าขึ้น แต่ก่อนคิดว่าเราไม่มีพลัง
ไม่มีตำแหน่งทางการ เรื่องการพัฒนาเป็นเรื่องของ
ผู้นำ เราไม่มีความสัมพันธ์อะไรกับทางการ เราจะไป
ทำงานพัฒนาได้อย่างไร แต่ตอนนี้พบว่าเราทำบาง
อย่างได้ดีกว่าอีก

พิธีเปิด

อาคารโรงเรือนผลิตอาหารสัตว์และปุ๋ยอินทรีย์

๒๑ เมษายน ๒๕๕๔

ในโครงการพัฒนาชุมชนยั่งยืนบ้านพอมี

สนับสนุนโดย

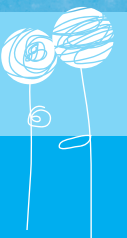
โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้

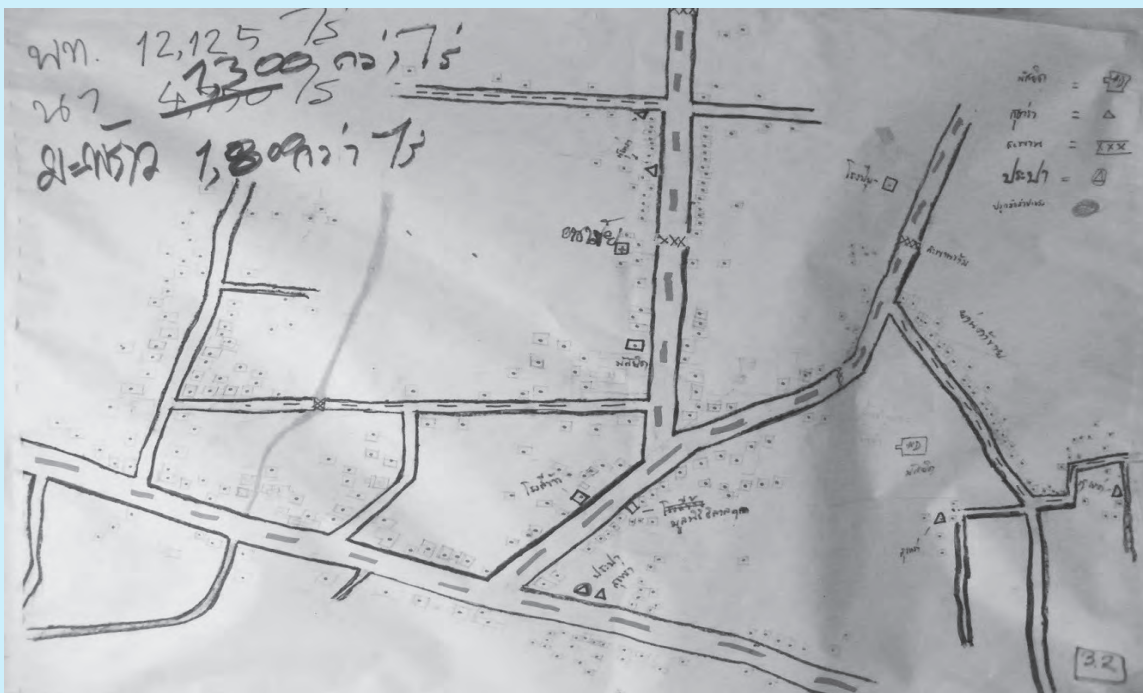

โดยความร่วมมือระหว่าง

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนารานาคาร์โลกและกระทรวงการคลัง

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.)

ไผ่หอยเชอร์รี่ผสมพันธุ์ที่จับบนยอดหญ้าในคูน้ำหน้าบาสาซาเซะห์ เป็นหัวข้อเปิดประเด็นการพูดคุยขณะรอคณะทำงานโครงการคนอื่นๆ มาพร้อมกันเพื่อพูดคุยเรื่องเล่าจากชุมชนบ้านพ้อมิ่งในสายวันนี้ ชาวบ้านบอกว่าหอยเชอร์รี่เพิ่งระบาดหนักในชุมชนราว 2 ปีมานี้ “ในนามีตัวโตกว่านี้อีก แต่หน้านี้เขาไม่จับกินแล้ว เพราะต้นข้าวโตแล้ว หอยเชอร์รี่กัดกินต้นข้าวเฉพาะช่วงต้นอ่อนตอนดำนาใหม่ๆ เท่านั้น” จากนั้นเรื่องราวของวงจรหอยเชอร์รี่ วิธีการจับตัวหอย และไผ่หอยซึ่งไม่เหมือนกัน รวมทั้งการเอาซากหอยมาใช้ประโยชน์โดยผสมเป็นส่วนหนึ่งของปุ๋ยหมัก หรือใส่สดๆ ตามโคนต้นไม้ก็หลั่งไหลออกมาจากคนจริง ทำจริง แห่งบ้านพ้อมิ่ง

บ้านพ้อมิ่ง หมู่ 3 ตำบลพ้อมิ่ง อำเภอบ้านนา จังหวัดปัตตานี มีประชากร 1,693 คน จาก 306 ครัวเรือน นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด ชาวบ้านทำน่าน้ำฝนเพื่อกินเป็นหลัก และทำสวนมะพร้าวเพื่อขายเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน แต่ในช่วงประมาณ 3 ปีหลังมานี้ สวนมะพร้าวกำลังถูกทดแทนด้วยสวนยางที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า และยังมีการปลูกพืชสวนครัว และพืชล้มลุกอื่นๆ อีก

เช่น มันสำปะหลัง รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ไว้ในครัวเรือนด้วย เช่น เป็ด ไก่ วัว ควาย แพะ แกะ ส่วนช่วงว่างเว้นจากงานในไร่นา ชาวบ้านพ้อมิ่งหารายได้เสริมด้วยการรับจ้างตามฤดูกาล เช่น ปอกมะพร้าว ปอกปลากะตัก หรือทำงานก่อสร้าง ฯลฯ

วงจรการทำงานเกษตรของชาวบ้านพ้อมิ่งไม่ต่างจากเกษตรกรทั่วไป กล่าวคือ ปัญหาหนี้สิน

ที่มาของโครงการ

การได้มาของประเด็นทำโครงการ ผ่าน
เวทีวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนนั้น แบ่งเป็น 3 ปี ดังนี้

ปีที่ 1

เพื่อตอบโจทย์การลดต้นทุนในการทำการ
เกษตรเรื่องราคาปุ๋ยเคมีที่สูงขึ้นทุกวัน โครงการส่งเสริม
การเรียนรู้การใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการ
ทำนา จึงได้รับการเสนอให้ทำในปีที่ 1 ควบคู่ไป
กับโครงการผลิตอาหารเลี้ยงเป็ดและปลา
เนื่องจากในช่วงนั้นชุมชนกำลังมีโครงการเลี้ยงปลา
ดุก ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการอยู่
จึงเห็นว่าโครงการผลิตอาหารเลี้ยงเป็ดและปลา
ดุก จะเป็นประโยชน์ในการลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ทั้ง
2 ชนิดนี้

จากการที่ต้นทุนการผลิตหลัก คือ ปุ๋ย และยา
ปราบศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้น ชาวบ้านใช้วิธีซื้อเงิน
เชื่อจากร้านค้า แล้วจ่ายคืนเมื่อขายผลผลิตได้
หากปีใดผลผลิตราคาตก หนี้สินก็ทบทวีค้ำปีไป
อีก นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีหนี้สินที่เกิดจากการ
ซื้อสินค้าอำนวยความสะดวกต่างๆ ด้วย

ปีที่ 2

เฉพาะโครงการปุ๋ยอินทรีย์เท่านั้น ที่ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการต่อในปีที่ 2 โดยทำเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการโรงปุ๋ยอินทรีย์ และเน้นเรื่องการให้ความรู้ และการทำแปลงสาธิต เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้มากขึ้น ทั้งนี้ แม้ปุ๋ยอินทรีย์ของโครงการจะขายดีทั้งในชุมชนเอง และชุมชนข้างเคียง แต่ชาวบ้านก็ยังเอาไปใช้เสริมกับปุ๋ยเคมี เพราะไม่เชื่อมั่นในปุ๋ยอินทรีย์เพียงลำพัง คณะกรรมการโครงการเลยต้องทำแปลงทดลองและแปลงสาธิต เพื่อพิสูจน์ให้เห็นประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์ และเพื่อการเรียนรู้ของกลุ่มฯ ไปพร้อมๆ กัน โดยทำแปลงทดลองเปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ปุ๋ย 3 แบบ คือ ใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว และใช้ปุ๋ย

ทั้ง 2 ชนิดผสมกัน

นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างกว้างขวางขึ้น ทางโครงการยังสนับสนุนให้มีการทำแปลงสาธิตใช้ปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 2 แปลง พื้นที่ประมาณ 4 ไร่เศษในแต่ละรอบการผลิต โดยหมุนเวียนไปตามคำขอของสมาชิกกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์

ส่วนโครงการผลิตอาหารเลี้ยงเป็ดและปลา duck นั้น เนื่องจากกระบวนการช่วงแรกของโครงการใช้เวลานานมาก กว่าที่จะผลิตอาหารสัตว์ออกมาได้ กิจกรรมเลี้ยงปลา duck ในชุมชนก็ลดน้อยลงแล้ว คณะทำงานโครงการจึงเห็นว่าให้ระงับโครงการผลิตอาหารสัตว์ไว้ก่อนในปีที่ 2 นี้

เพื่อตอบสนองต่อปัญหาหอยเชอรี่ระบาด ที่รุนแรงขึ้นมากในปีที่ 2 ของโครงการนี้ ชุมชนจึงเสนอให้ทำโครงการกำจัดหอยเชอรี่ ซึ่งได้สร้างคุณูปการให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก ที่สามารถกำจัดหอยเชอรี่ได้ และพบผลพลอยได้ที่เป็นประโยชน์ให้กับโครงการปุ๋ยอินทรีย์อีกด้วย นั่นคือซากหอยที่ถูกทุบทำลายนั้น สามารถเอาไปใช้ทำปุ๋ยหมักได้ด้วย หรือแม้กระทั่งไข่ให้ย่อยสลายไปเองรอบโคนต้นไม้ ก็กลายเป็นปุ๋ยบำรุงต้นไม้ได้เป็นอย่างดี

คณะทำงานย้อนรำลึกถึงวันที่ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการ มาอบรมเรื่องหอยเชอรี่ที่ได้รับไม่ช่าย่ทุ่นาในวันนั้น ที่สร้างความประทับใจให้กับชาวบ้านไม่น้อย เพราะเป็นมิติใหม่ของการอบรม ที่ทำกันกลางแจ้งและยังได้ลงมือทำกันจริงๆ ไปด้วย ภาพคณะทำงานที่แย่งกันอธิบายวงจรหอยเชอรี่ และวิธีการกำจัดตัว และไข่ที่แตกต่างกันดังกล่าวตอนต้นแล้วนั้น สร้างความมั่นใจได้ว่า หอยเชอรี่ แม้ยังพบเห็นได้ในชุมชน แต่ไม่ใช่ปัญหาของพวกเขามากอีกต่อไปแล้ว

ปีที่ 3

แม้กิจการของโครงการปุ๋ยอินทรีย์จะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่การหมักปุ๋ยโดยใช้กระสอบวางทิ้งไว้บนพื้นโรงปุ๋ยนั้น ไม่ใช่วิธีที่จะทำให้ได้ปุ๋ยที่มีประสิทธิภาพนัก คำแนะนำที่ได้จากเกษตรอำเภอ คือ ควรมีโรงหมักปุ๋ยต่างหาก ฉะนั้น ทางคณะทำงานจึงเห็นว่าสมควรที่จะต้องทำโรงหมักปุ๋ยขึ้นด้วยในปีที่ 3 นี้ จึงได้เสนอโครงการสร้างโรงหมักปุ๋ยขนาด 4 x 8 เมตรขึ้นมา โดยขอการสนับสนุนเฉพาะวัสดุการก่อสร้าง และค่าจ้างช่างเพียง 1 คนเท่านั้น ส่วนแรงงานในการก่อสร้าง ใช้สมาชิกกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์มาช่วยกันทำ

โครงการปุ๋ยอินทรีย์ของบ้านพ้อมิ่งนั้น ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักของทุกคนในชุมชนและหมู่บ้านข้างเคียง ตลอดจนชุมชนในโครงการของ LDI ทั้ง 3 จังหวัดภาคใต้ ทำให้มีการมาศึกษาดูงานการทำปุ๋ยอยู่เนืองๆ และคณะทำงานยังได้ไปสอนเด็กเรื่องวิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ในโรงเรียนของชุมชนด้วย

โครงการย่อยของปีที่ 3 อีก 1 โครงการ คือ การฟื้นฟูร้านค้าสหกรณ์ชุมชน ซึ่งชุมชนเคยมีความพยายามที่จะตั้งร้านค้าสหกรณ์ขึ้นมาครั้งหนึ่งแล้วในปี พ.ศ. 2544 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการร้านค้า จึงเหลือไว้เพียงโรงเรือนร้านค้า ที่ขณะนี้ปรับเป็นสถานที่เก็บของของมัสยิดเท่านั้น

จากการประชุมชาวบ้านในท้ายปีที่ 2 ของโครงการ ทุกคนเห็นด้วยกับการรื้อฟื้นโครงการร้านค้าชุมชนขึ้นมาใหม่ และจะทำให้เป็นสหกรณ์ร้านค้าและออมทรัพย์ของชุมชนด้วย เพื่อจำหน่ายสินค้าในราคาที่เป็นธรรมให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน และส่งเสริมการระดมทุนภายในชุมชน ตลอดจนพัฒนาทักษะการบริหารจัดการร้านค้า และการจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

เริ่มต้นกระบวนการทำงาน

ในช่วงการสำรวจข้อมูลชุมชน อาสาสมัครที่ไปรับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ทำกำขำ เริ่มเห็นความยากของกระบวนการทำงานของโครงการนี้ ได้กลับมาหารือกับ อิมรอน สาและ ซึ่งเป็นผู้นำตามธรรมชาติ และผู้มีความรู้ด้านศาสนาในชุมชน เพื่อขอคำปรึกษาเรื่องการทำงาน ซึ่งต่อมาเขาก็ได้รับการยอมรับให้เป็นประธานคณะทำงานโครงการนี้ อิมรอน เป็นคนที่มีความชัดเจนว่าโครงการนี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลผลิตปลายทางของโครงการ ประกอบกับความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากการเคยเป็นผู้นำในชุมชนอื่นมาก่อน (โต๊ะอิหม่ามในชุมชนของภรรยา) ทำให้สามารถพลิกแพลงรูปแบบการทำงานของโครงการให้สอดคล้องกับวิถีคนในชุมชน โดยยังคงรักษาหัวใจของกระบวนการทำงานไว้ได้

การมีส่วนร่วมอย่างเป็น ธรรมชาติที่ร้านน้ำชา

เนื่องจากบ้านพอมิ่ง เป็นพื้นที่ที่มีโครงการจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามามาก ทำให้ชาวบ้านคุ้นชินกับโครงการแบบเดิมๆ ที่ไม่มีกระบวนการอะไรมากนัก หากได้โครงการก็ได้สิ่งของจับต้องได้กลับบ้านไปเลย เมื่อพบกับกระบวนการทำงานแบบ LDI ชาวบ้านจึงแปลกใจและส่วนหนึ่งขาดความเชื่อมั่น การระดมการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะในรูปแบบการประชุมในช่วงต้นโครงการจึงไม่ง่ายเลย

ช่วงเก็บข้อมูลชุมชน หลังจากอาสาสมัครโครงการได้ข้อมูลเบื้องต้นแต่ละฝ่ายมาแล้ว เช่น แผนผังชุมชนและพื้นที่ทำกิน ก็มาช่วยกันวาดคร่าวๆ ขึ้นที่ร้านน้ำชาตรง 3 แยกกลางชุมชน เพื่อให้คนที่ผ่านไปมา ได้เข้ามาช่วยตรวจสอบความถูกต้อง เป็นการระดมความมีส่วนร่วมแบบไม่ต้องนัดหมายให้มาประชุมอย่างเป็นทางการ เช่นเดียวกับการสำรวจกลุ่มอาชีพในชุมชน ที่ใช้การไปนั่งคุยกันที่กลุ่มอาชีพนั้นๆ เลย

ช่วงได้โครงการแล้วก็ยังต้องมีการประชุมกันบ่อยๆ ปัญหาการเรียกประชุมยากยังคงอยู่ จนต่อมาคณะทำงานได้ปรับรูปแบบการประชุมให้ไม่เป็นการมาขึ้น เช่น นัดพบกันที่ร้านน้ำชา ในเวลาที่ชาวบ้านมักไปนั่งร้านน้ำชากันเป็นปกติอยู่แล้ว การปรับตัวเรื่องสถานที่ประชุมแบบนี้ นอกจากจะนัดหมายกันได้ง่ายขึ้นแล้ว ยังทำให้บรรยากาศการพูดคุยผ่อนคลายลงด้วย และเกิดผลดีที่ชาวบ้านคนอื่นๆ ในร้านน้ำชาได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของโครงการไปด้วย

ก่อแต่ไม่ก่อ

ตลอดเวลา 3 ปีของโครงการที่บ้านพอมิ่ง มีการปรับเปลี่ยนคณะทำงานโครงการไปพอสมควร เนื่องจากกระบวนการของโครงการใช้เวลานานมาก กว่าจะได้เริ่มทำกิจกรรมที่จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้คณะทำงานส่วนหนึ่งท้อและถอนตัวออกจากโครงการ ประธานคณะทำงานยอมรับว่า ช่วงแรกตนก็ท้อเหมือนกัน แต่พอคิดว่ารับเงินสนับสนุนจาก LDI มาแล้ว จึงไม่กล้าเลิกทำ และตนพอจะเข้าใจว่าเป้าหมายของโครงการนี้ว่าไม่ได้เน้นที่วัตถุ แต่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่า และตนก็เชื่อว่าเป็นกระบวนการทำงานที่ดี ที่ให้โอกาสชาวบ้านได้คิดเอง ทำเอง ในสิ่งที่เป็นความต้องการของชาวบ้านจริงๆ จึงอดทนทำโครงการต่อไป

ปัญหามา ปัญญาเกิด

ในปีที่ 3 ของโครงการ ที่ชาวบ้านเสนอให้พื้นฟูร้านค้าสหกรณ์ชุมชน โดยระดมทุนจากสมาชิกจำนวน 79 คน ผ่านการลงหุ้นๆ ละ 100 บาท เพื่อจำหน่ายสินค้าที่อุปโภค บริโภค สินค้าที่ใช้ในการเกษตร และเครื่องใช้ไฟฟ้า

แม้มติการตั้งร้านค้าสหกรณ์ได้จากการหารือชาวบ้านอย่างทั่วถึงแล้วก็ตาม แต่พอถึงขั้นตอนสำคัญ คือ เรื่องสถานที่ตั้งของร้านค้า ซึ่งเดิมที่กำหนดจะตั้งที่ร้านค้าเดิม ซึ่งเป็นอาคารสาธารณะในบริเวณมัสยิดโซนบ้านโหนดแดงตามเดิม แต่ผู้ที่ดูแลสถานที่นั้นเกิดเปลี่ยนใจไม่อนุญาตให้ตั้งร้านค้าที่นั่น เพราะเห็นต่างเรื่องแนวทางและกระบวนการทำงานของโครงการ แม้คณะกรรมการโครงการได้พยายามติดต่อเช่าอาคารอเนกประสงค์ในชุมชนแห่งอื่น แต่ก็มีการใช้งานในสถานที่เหล่านั้นแล้วทั้งสิ้น จึงจำเป็นต้องมีการก่อสร้างอาคารร้านค้าขึ้นมาใหม่ที่โรงหมักปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นทำเลที่ไม่ดีนัก เพราะอยู่ห่างย่านศูนย์กลางชุมชน แต่ก็ต้องแก้ไขปัญหาก่อน โดยสร้างอาคารง่ายๆ จากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในชุมชน และหาเพิ่มบางส่วน ส่วนการก่อสร้างใช้การระดมแรงจากสมาชิกสหกรณ์จนสามารถเปิดร้านค้าได้ทันตามกำหนดเวลาของโครงการ

เส้นทางที่ไม่ราบเรียบของการทำโครงการ 3 ปีที่บ้านพ้อมิ่ง ที่ต้องฝ่าด่านการรับรู้ และความเคยชินเดิมของชาวบ้านที่มีต่อคำว่า “โครงการ” คณะทำงานโครงการได้ผ่านระยะเวลาของการทอดทิ้ง ออกจากถอนตัวจากโครงการ จนได้พบกับด้านบวกของปัญหา ที่ผลักดันให้ต้องหาทางแก้ไข และเมื่อทำได้สำเร็จก็ถือเป็นรางวัลทางใจ และทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง

ผลที่ได้ / ข้อเรียนรู้

คณะทำงานพูดตรงกันถึงข้อแตกต่างสำคัญระหว่างโครงการนี้ กับโครงการอื่นๆ ที่พวกเขาเคยสัมผัสมา นั่นคือ โครงการนี้ชาวบ้านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แต่โครงการอื่นๆ มักให้สิ่งที่ชาวบ้านไม่ได้ต้องการ เมื่อได้มาก็อาจเอาไปขายหรือไม่รักษาไว้ใช้ตามเป้าหมายของโครงการ นอกจากนี้ คณะทำงานยังได้สัมผัสถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เกิดกับตัวเอง และเกิดกับผู้อื่นในชุมชนที่เป็นผลจากการทำงานโครงการนี้ด้วย

เปิดพื้นที่ให้กับคนเล็ก คนน้อย

กระบวนการทำงานร่วมกันตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาของโครงการนี้ คณะทำงาน พบว่า ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก จากเดิมที่คนต่างคนต่างอยู่ ต่างทำมาหากิน ไม่ค่อยมีโอกาสมาคุยกัน พอได้ทำโครงการนี้ด้วยกัน ก็สนิทสนมกันมากขึ้น ไว้อีกกันมากขึ้น เพราะต้องพบปะ พูดคุยกันบ่อยมาก

การได้เรียนรู้หลายอย่างที่ได้จากโครงการ ทั้งด้วยการอบรม การดูงาน หรือเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผ่านการลงมือทำจริง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวเองและผู้อื่นในชุมชน จนคณะทำงานคนหนึ่ง เห็นว่าการทำโครงการนี้ ถือเป็นกำไร ได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน รวมทั้งการได้เห็นความสามารถของคนอื่น ที่ไม่ได้โดดเด่นเป็นแกนนำใดๆ มาก่อนในชุมชน แต่พอได้รับการมอบบทบาทหน้าที่ให้ทำในโครงการนี้ คือ ทำแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ก็สามารถทำได้ด้วยความรับผิดชอบที่ดีมาก

เห็นได้ว่ากระบวนการทำงานของโครงการที่ใช้เวลามากในช่วงแรก กว่าจะได้เห็นรูปธรรมหรือผลผลิตชัดเจนจากโครงการ ทำให้บางคนถอนตัวออกไปจากโครงการ เหลือแต่คนที่อดทนรอ ซึ่งมักเป็นคนเล็กคนน้อย คนที่ไม่ค่อยเคยมีบทบาททำโครงการในชุมชนมาก่อน แต่กลับเป็นโอกาสให้คนเหล่านี้ได้เปิดบทบาทตัวเองในการทำงานพัฒนา ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน

พลังกลุ่ม เราทำได้

คณะทำงานผ่านประสบการณ์การทำโครงการร่วมกัน แม้จะเริ่มต้นด้วยความงุนงง แต่เมื่อได้ทำไป ก็เกิดการเรียนรู้ไป จนหนึ่งในคณะทำงานที่เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาๆ ไม่เคยมีบทบาทเป็นแกนนำใดๆ ในชุมชนมาก่อน ได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่า “เห็นว่าการรวมกลุ่ม

พูดคุยกันเป็นสิ่งมีประโยชน์ โครงการนี้ทำให้เข้าใจการระดมความร่วมมือมากขึ้น เข้าใจบทบาทตัวเองต่อการพัฒนาชุมชนมากขึ้น มั่นใจ เกิดความกล้าขึ้น แต่ก่อนคิดว่าเราไม่มีพลัง ไม่มีตำแหน่งทางการ เรื่องการพัฒนาเป็นเรื่องของผู้นำ เราไม่มีความสัมพันธ์อะไรกับทางการ เราจะไปทำงานพัฒนาได้อย่างไร แต่ตอนนี้พบว่าเราทำบางอย่างได้ดีกว่าอีก เช่น การจัดเวทีพูดคุยอย่างมีส่วนร่วม ทำให้คนแสดงความเห็น หาข้อสรุปได้ แม้อกเถียงกันบ้างก็ไม่ใช่ไร ต่างจากการประชุมของทางการที่มีแต่มาบอกๆ ให้เราทำ”

คณะทำงานบางคนยอมรับว่าในช่วงต้นการดำเนินงาน ตนมีความไม่มั่นใจในกระบวนการทำงานของโครงการมาก่อน “ก่อนเข้าร่วมโครงการมีความลังเล สงสัยว่าเข้าร่วมแล้วเราจะได้อะไร หรือเราจะช่วยทำอะไรเขาได้ แต่หลังจากได้ทำงานด้วยกัน สิ่งที่ไม่รู้ ก็ได้รู้ขึ้น เวลามีปัญหาก็มีคนมาช่วยคิด ถ้าคิดคนเดียว เราอาจเห็นว่าทำไม่ได้ แต่พอคิดหลายคนกลับทำได้ เรื่องยากก็กลายเป็นเรื่องง่าย”

เรียนรู้จากความล้มเหลว

ระยะเวลา 3 ปีเต็มกับการทำงานพัฒนาของบ้านพ้อมิ่ง คณะทำงานได้เรียนรู้ทั้งจากความสำเร็จของหลายโครงการย่อย และแม้กระทั่งโครงการที่ได้ยุติกิจกรรมลงในปีที่ 2 คือ โครงการผลิตอาหารเลี้ยงเป็ดและปลาตุก เพราะกว่าโครงการจะดำเนินการจนได้อาหารสัตว์ ชาวบ้านก็เลิกเลี้ยงปลาตุกกันไปแล้ว แต่คณะทำงานไม่ได้เห็นว่าเป็นความล้มเหลวของโครงการ เพราะทั้งอุปกรณ์ ความรู้ที่ได้จากโครงการเรื่องการผลิตอาหารสัตว์ยังอยู่กับคณะทำงาน ประกอบกับการที่ชาวบ้านในชุมชนเลี้ยงวัวกันมาก และ มันสำปะหลังที่ปลูกในชุมชนขายได้ราคาไม่ดิ่ง ทำให้ขณะนี้คณะทำงานกำลังหาหรือถึงความเป็นไปได้ในการทำอาหารวัวและแพะ ด้วยเครื่องบดอาหารสัตว์ที่ยังอยู่จากโครงการผลิตอาหารเลี้ยงเป็ดและปลาตุก

การเรียนรู้ผ่านการทำงานของโครงการนี้ ตลอดเวลา 3 ปีที่ผ่านมา มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว หากพิจารณากันที่ผลผลิตจากโครงการย่อยแต่ละโครงการ แต่ถ้ามองกันที่กระบวนการทำงานแล้ว การที่คนตัวเล็กๆ ในชุมชนได้มีพื้นที่แสดงศักยภาพของตัวเอง หรือการที่คณะทำงานโครงการได้เกิดความมั่นใจกับพลังกลุ่ม ที่พวกตนสามารถรวมตัวกันทำงานพัฒนาให้กับชุมชนได้ ไม่เพียงฝากความหวังไว้กับผู้นำเท่านั้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นทุนที่ดีให้กับชุมชนในการเผชิญปัญหาต่างๆ ในอนาคตได้ ดังที่ประธานคณะทำงานได้สรุปไว้สั้นๆ ว่า **“ถ้าเราแข็งแรง เราจะแก้ปัญห่อื่นๆ ได้”**

ผู้เขียน

พิกุล สิทธิประเสริฐกุล

ผู้ให้ข้อมูล

อิมรอน สาและ, อับดุลเลาะห์ ดือราแมง, ฮาเร้ง มูนะ, อิบรอเหง ยามา
มาซีเตาะ มะลี

ผู้ประสานงานพื้นที่

อับดุลเลาะ ตาเยะ

จัดทำโดย

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ด.)

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา เลขที่ 693 ถ. บำรุงเมือง

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2621-7810-2 โทรสาร 0-2621-8042

Home page : <http://www.ldinet.org>

ปีที่พิมพ์

เมษายน 2556

สนับสนุนโดย

ธนาคารโลก

